

[Reedtz-Thott.]

seringens tidsalder gør det stadig vanskeligere at finde overskud i det hele taget og i hvert fald overskud nok til den nødvendige rationalisering og bygningsforbedring, som det danske landbrug i alle tilfælde må have for at klare sig igennem kommende år med eller uden lovgivning af den art, som vi nu er ved at tage stilling til, og under de markedsforhold, som vi nu kommer til at arbejde under.

Generationsskiftet er i vore dage vanskeligere end nogen sinde, fordi opsparingen i driften er beskeden, og skal der deles mellem børnene ved arv, bliver der sjældent nok til, at en enkelt kan overtage gården; den må skifte familie, og det bliver økonomi og drift sjældent bedre af. Her bør der igen åbnes mulighed for, at aktieselskaber kan eje dansk landbrugsjord, så det bliver muligt at dele uden at skulle sønderdele. Disse og andre strukturændringer må vor lovgivning ikke stille sig hindrende i vejen for. Dette er på sin vis langt mere påkrævet end en støttelovgivning til landbruget, der dog aldrig kan få andet end midlertidighedens karakter.

Den højtærede landbrugsminister har selv henvist til den siddende landbokommission. Det takker vi for. Jeg anmoder den højtærede landbrugsminister om i det samlede landbrugs interesse at sætte fart i det reformarbejde, som kommissionen overvejer, og at give kommissionen et kommissorium, der virkelig sætter den i stand til at løse problemer i stedet for blot at tærskle langhalm på 30ernes diskussion om den rette brugsstørrelse. Den rette brugsstørrelse er ikke og vil aldrig blive en entydig størrelse. Det er den størrelse, som den enkelte landmand til hver en tid har økonomisk mulighed for at drive på en sådan måde, at landmandens vederlag og landbrugsvarernes priser er i rimelig overensstemmelse med det øvrige samfunds.

En lille bemærkning til slut i anledning af de kraftige protester, der fra mange sider er kommet i anledning af det, som populært — eller upopulært — kaldes „landbrugsstrejken“ i sidste måned. Man siger, at den var rettet imod det øvrige samfund. Protesterne er særlig kommet til orde fra de kredse, hvor strejkevåbenet,

ikke mindst i de seneste år, er brugt gang efter gang for at fremme netop disse kredsens økonomiske stilling i forhold til det øvrige samfund. Det ærede medlem hr. Hans Rasmussen pegede på, at problemerne burde løses ad forhandlingens vej. Herom er det let at blive enig og også at blive enig om, at for at forhandlingens vej skal være farbar, er det nødvendigt at have et arbejdsretligt grundlag, der er bedre end det nuværende, og som kan hidføre positive resultater efter forhandling. Landbruget mangler en sådan instans, hvor vi i forhold til det øvrige samfund kan lægge vore problemer og ønsker frem og få dem accepteret. Indtil denne stund har vi kun haft folketinget. Og det er ikke tilfredsstillende, hvis en aktion kan give det indtryk, at den er rettet imod folketinget og dermed imod folkestyret.

For det altovervejende flertal af danske landmænds vedkommende gælder det, at de ønsker ret og sikkerhed fremmet og hader vold og selvtægt. Men en akut situation kan frembringe en følelsesbetonet demonstration. Det var det, vi så i sidste måned. Den var spontan, og den var enstemmig. Det ville være lykkeligt, om vi kunne undgå lignende demonstrationer i fremtiden; men det forudsætter sikkert, at man i det øvrige samfund, således som det er repræsenteret gennem folketinget eller gennem en af folketinget valgt instans, er villig til at forhandle med landbruget om erhvervets vilkår ud fra et helhedssynspunkt.

Det er ikke liberale toner, vil man sige. Nej, desværre kun! Landbrugserhvervet er gledet ind under planøkonomiens lov i alle lande uden for Danmark, og det er vanskeligt at se, hvordan vi skal undgå det her i landet. Men vi burde indlede en reformlovgivning på landbrugets område, der tog sigte på at fjerne de bånd, der snærer og hæmmer, og at fjerne de faste skatter, som forlods hviler på erhvervet og dets udøvere, snarere end at træffe en række foranstaltninger, der understøtter den mindst lønnende produktion på de mindst lønnende enheder og dermed tenderer mod at bevare netop den skæve stilling for erhvervet, som man gennem lovgivningen har ønsket at fjerne.